

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de AAMBINDER

**10 jaar inloop
in Charlois** [p.10]

Gereformeerde Gemeente Kortgene

Vanaf zondag 27 juli 1913 worden er in de woning van G. van Gemert aan de Torendijk te Kortgene kerkdiensten belegd, uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten. Op 7 november van hetzelfde jaar wordt er reeds een gemeente geïnstitueerd. In het voorjaar van 1914 betreft men een nieuw kerkgebouw aan de Torendijk. Dertien jaar later wordt dit vervangen door het huidi-

ge kerkgebouw, met 180 zitplaatsen. Op 10 oktober 2004 wordt het kerkgebouw getroffen door brandstichting. Met het herstel ervan is een bedrag gemoeid van bijna € 400.000,-. Omdat er in vrijwel alle zustergemeenten voor wordt gecollec-teerd, kunnen alle kosten worden betaald. De gemeente is vacant. Het aantal leden en doopleden bedraagt 72.

08/09/2016
jaargang 94

nr **49**

Herderlijke zorg voor Gods gemeente

Op woensdag 14 september zal onze Generale Synode haar eerste vergaderdag houden. De Generale Synode is de meest brede kerkelijke vergadering die wij in ons kerkverband kennen. Daarom mogen deze vergaderingen zich altijd in een bijzondere belangstelling verheugen. En het is goed wanneer we in ons kerkelijk blad *De Saambinder* vanuit de Bijbel over deze vergaderingen nadenken.

Toen heeft het den apostelen en den ouderlingen met de gehele gemeente goedgedacht, enige mannen uit zich te verkiezen en met Paulus en Bárnabas te zenden naar Antiochië: namelijk Judas, die toegenamd wordt Bársabas, en Silas, mannen die voorgangers waren onder de broeders.

Handelingen 15:22

ds. R.A.M. Visser,
Apeldoorn

We doen dat door te letten op de herderlijke zorg voor Gods gemeente vanuit Handelingen 15. Want in Handelingen 15 lezen we de bekende geschiedenis van het zogenaamde apostelconvent in Jeruzalem. Dit apostelconvent is in kerkordelijke zin geen synode. Maar er worden wel besluiten genomen met bindende kracht voor de andere gemeenten van Antiochlë en in Syrië en Cillicië. Deze besluiten worden daarna aan deze gemeenten doorgegeven als verordeningen (dogmata). We krijgen op die manier Bijbels onderwijs over het samenkomen in een meerdere vergadering.

Tegenstand en woordenstrijd

Het is opmerkelijk om te zien wat de aanleiding is voor deze vergadering in Jeruzalem. Wanneer er namelijk aan de ene kant sprake is van een bloeitijd voor deze nog jonge gemeenten, doet de duivel aan de andere kant ook zijn werk. We merken die bloeitijd, wanneer we nalezen wat er gebeurt in Handelingen 14 vanaf vers 19.

Paulus en Bárnabas komen in Antiochlë terug van hun eerste zendingsreis. En zij brengen verslag uit van 'wat grote dingen God

met hen gedaan had, en dat Hij den heidenen de deur des geloofs geopend had' (14:27). Wat een wonder zou het zijn wanneer onze Generale Synode in verslagen en besprekingen ook zo door het werk van Góð beheerst wordt en onze belangstelling en meelevens zich vooral daarop richt! Daarna komen er echter broeders uit Judéa. Zij verspreiden naar aanleiding van dit werk van God onder de heidenen, in Antiochlë, de boodschap dat de mensen niet behouden kunnen worden wanneer de ceremoniële wetten van Mozes niet onderhouden worden (15:1). Ten diepste gaat het daarbij om de vraag of een mens door genade alleen behouden zal worden, of dat er nog iets aan toegevoegd moet worden. En dat is inderdaad een zeer fundamentele vraag. Er ontstaat dan ook 'geen kleine wederstand en twisting' van de kant van Bárnabas en Paulus. Naar aanleiding waarvan men oordeelt dat dit geschil in de 'moedergemeente' van Jeruzalem uitgesproken moet worden.

Paulus en Bárnabas worden vanuit Antiochlë afgevaardigd. En ook in Jeruzalem vertellen zij wat voor grote dingen God gedaan heeft (15:4). Maar dan herhaalt zich het conflict. En Paulus en Bárnabas moeten hun ervaringen met kracht verdedigen. Er is zelfs sprake van 'grote twisting' (15:7). Opnieuw is er tegenstand en woordenstrijd. En zo staat men dan als broeders, als geroepen en gezonden ambtsdragers, in deze vergadering in Jeruzalem niet meer naast elkaar, maar boven elkaar en tegenover elkaar. Zien we wel hoe weinig er voor nodig is om de onderlinge rust en vrede te laten verstoren? En hoe de duivel juist dan zijn werk doet, wanneer Góðs werk blinken mag?

Aangrijpend beeld: tegenstand en woordenstrijd naar aanleiding van het werk van de Heere in de harten van mensen! Proeven we de woorden? Kijken we in deze woorden als in een spiegel. Wat vertellen die woorden óns en ons kerkelijk leven vandaag?

Eenheid en verbondenheid

Vanaf vers 7 neemt Petrus het woord. En hij spreekt wijze woorden. Door de genade van Christus is de tegenstelling tussen God en de zondaar opgeheven. Daarbij maakt het niet uit of het een zondaar is uit de Joden of uit de heidenen. Er bestaat dus geen verschil tussen het werk van God in het hart van een Jood of een heiden. Paulus en Bárnabas vertellen daarna opnieuw van het werk van God (15:12). En dan neemt Jakobus het woord. Hij laat zien dat

In dit nummer

4 Serie: Een Bijbelwoord voor jongeren [2]

6 Uit het leven van ds. M. Hofman [9]

11 Gereformeerde Gemeente Meliskerke 125 jaar

2 Herderlijke zorg voor Gods gemeente
3 Henoeh [35]
5 Serie: Theologen van de 20ste eeuw [3]: Clive Staples Lewis
7 Even maar
8 In goede orde: Voorziening in de ambten
9 Een 'jeugdige' dogmatiek [3]
10 10 jaar inloop in Charlois
12 Godsdienstonderwijs op de openbare basisschool
13 Boekennieuws
14 Kerknieuws
15 Berichten
15 Kerkdiensten
20 Staande mannen

de bekering van de heidenen de vervulling van de belofte van het Oude Testament is. Daarom oordeelt hij 'dat men degenen die uit de heidenen zich tot God bekeren, niet beroere' (15:19). Wel moeten zij zich 'onthouden van de dingen, die door de afgoden besmet zijn, en van hoererij, en van het verstikte, en van het bloed' (15:20).

Met dit compromis zoekt Jakobus de eenheid te bevorderen tussen kerk en synagoge (15:21) en tegelijk de kern van het Evangelie te bewaren. Waarna de apostelen met de ouderlingen en de hele gemeente het besluit nemen om de voorgangers Judas en Silas met Paulus en Barnabas mee te sturen naar Antiochië (15:22). Zij zullen dit besluit als een verordening doorgeven, ook voor de gemeenten in Syrië en Cilicië (15:23).

Letten we hierbij op de broederlijke eenheid en verbondenheid die zichtbaar wordt? Dit besluit heeft wat je noemt 'draagvlak'. Aan het einde van het apostelconvent is er 'blijdschap over de vertroosting' (15:31). Er is namelijk in gemeenschappelijkheid een besluit genomen dat troost biedt. Niet voor niets lezen we in vers 28 dat het 'de Heilige Geest en ons goed gedacht heeft'. En zo heeft het apostelconvent praktisch en geestelijk onderwijs voor alle kerkelijke vergaderingen, ook voor onze komende Generale Synode. Praktisch kunnen we denken aan de wil om elkaar als broeders van hetzelfde huis vast te houden. Maar dat niet alleen. Wat is het nodig om daarbij in ootmoed naast en onder elkaar en niet in hoogmoed tegenover en boven elkaar te staan. Ootmoed als vrucht van bekering en geloof stelt ons in staat om echt naar elkaar te luisteren. Samen buigen en bukken voor God en Zijn Woord geeft eendracht en liefde (15:25), waardoor de één de ander uitnemender acht dan zichzelf. En we luisteren samen naar de wil van God in het Woord van God. Want daaruit komt het geestelijke onderwijs als vanzelf naar voren.

Wanneer de Heilige Geest (15:28) als de Trooster Zijn licht laat schijnen over het Woord, vinden mensen elkaar daarin terug. En er is troost en blijdschap wanneer zo door het werk van de Heilige Geest in eenheid en verbondenheid de herderlijke zorg voor Gods gemeente wordt ervaren. Zullen we er zo met het Hooglied biddend om smeken? 'Ontwaak, Noordenwind, en kom, Gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame, en ate zijn edele vruchten! Opdat 'alle dingen eerlijk en met orde geschieden zullen' (1 Kor. 14:40).

Enoch [35]

Door het geloof is Enoch weggenomen geweest, opdat hij den dood niet zou zien; en hij werd niet gevonden, daarom dat hem God weggenomen had; want vóór zijn wegneming heeft hij getuigenis gehad dat hij Gode behaagde.

Hebreeën 11:5

Enoch wandelde met God driehonderd jaren lang. En de vorm waarin het werkwoord 'wandelen' is geplaatst, wijst op een gedurig herhalen. Enoch, zo wil Mozes zeggen, wandelde met God op en neer.

Wat moeten wij wel met schaamte bekennen van die wandeling dikwijls zo weinig te hebben.

God vergeet Zijn volk niet en Hij is niet een land van uiterste duisternis noch een dorre woestijn, maar volk van God, zijn er menigmaal niet zulke grote haperingen in de Gods-ontmoetingen? Onderbrekingen van de zalige wandel? Hebben wij geen betere tijden gekend dan nu?

Dat wij werden opgewekt Enoch's deel te zoeken. Enoch wandelde met God en bewam getuigenis dat hij Gode behaagde driehonderd jaren, en hij gewon zonen en dochteren. Geen gemaakte vroomheid was zijn leven; het was er verre van. Maar een leven Gode geheiligd en in Christus door het geloof welbehaaglijk.

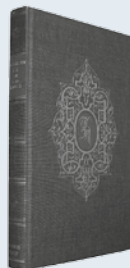
Welk een vermaak ligt in dit geloofsleven. Wordt het niet daarom een wandelen genoemd? Ai, zeg, wat geeft de wereld? Het moge vreemd schijnen en toch waar is het woord van Mozes: 'de beste van onze dagen zijn moeite en verdriet'.

Arme wereldling, die niet anders kent noch zoekt dan wat beneden is. Zie op het heil van Gods kinderen. Uw ogen mochten geopend worden voor het Enoch's-leven, opdat ge daarvoor de wereld met het hare zoudt prijsgeven en voor tijd en eeuwigheid uw geluk in Gods gunst lere vinden. Hier mist gij de ware voldoening en straks aan uw einde komt ge om, gelijk de eerste wereld is omgekomen in het oordeel Gods.

Wat is dan Gods volk gelukkig! Laat in de wereld alles tegen zijn, God is voor hen, en kroont hen met Zijn gunstbewijzen. Welaan volk, moge het getuigenis dat Enoch bewam, ons door het geloof in Christus alleen doen rusten en leren sterven aan onszelf, opdat wij Gode behagen mogen, met de dichter verklarend :

*'Maar 't is mij goed, mijn zaligst lot,
Nabij te wezen bij mijn God;
'k Vertrouw op Hem, geheel en al;
Den HEER' Wiens werk ik roemen zal!*

(wordt vervolgd)

ds. G.H. Kersten
Uit: "Meer dan overwinnaars"

Serie: Een Bijbelwoord voor jongeren [2]

Tot inkeer gebracht

ds. S.W. Janse,
's-Gravenpolder

'En tot zichzelf gekomen zijnde...'
Lukas 15:17a

Zelf zou hij nooit en te nimmer zijn teruggekeerd. Stel dat zijn vrienden hadden gezegd: 'Joh, zou je niet teruggaan naar je vader?' Stel dat de eigenaar van de zwijnen, die hij moest hoeden, tegen hem zou zeggen: 'Ga toch terug naar het vaderhuis, daar is het beter dan bij de zwijnentrog'. Geen denken aan. Ik ga nooit meer terug. Ik blijf waar ik ben. Nu gebeurt er een Godswonder bij de varkenstrog. Terwijl hij daar, als Jood, zit bij de onreine varkens, komt hij tot zichzelf. 't Is net of hij wakker wordt. Hij ontwaakt uit zijn doodslaap en doodstaat. Hij stinkt naar de varkens. Zijn kleren hangen als vodden om zijn lijf. De Heilige Geest werkt in zijn jonge hart. God had geen onrecht gedaan, wanneer Hij hem had weggedaan. Maar Gods welbehagen gaat ook over hem. Hier wordt hij van dood levend gemaakt. En dan gaat het op de dood aan... Hij wordt gevonden door de hemel, maar 't lijkt wel naar de hel

-12 Bondsdag 2016,
Nunspeet.

toe te gaan. Gods Geest opent zijn ogen. Hij ziet de werkelijkheid van zijn verloren leven: wat hij kwijtgeraakt is. Hij ziet waar hij vandaan kwam en wat hij gedaan heeft. O, hij heeft zelf alles opgeëist. Hij is weggegaan. 't Was zo goed bij vader en vader zelf had het beste met hem voor. Het was zo goed op dat vaderlijke erf en in dat vaderhuis. Hij is zelf op reis gegaan, naar een ver gelegen land. Hij heeft vaders goed doorgebracht. Hij heeft alles, een derde deel van de erfenis, opgemaakt. Hij heeft feest gevierd met z'n vrienden. En nu? Gods Geest overtuigt hem. Hij krijgt zijn leven terug. Dan blijft hij alleen over ... met God: wat heb ik dwaas gehandeld! De knechten van vader (huurlingen) hebben het nog beter. Huurlingen werden voor één dag ingehuurd. Het was 't minste personeel. Hij acht ze zeer gelukkig en zelf is hij diep ongelukkig. Zij hebben nog brood, maar ik verga van honger. Zelfs de peulvruchten die de zwijnen eten, worden hem niet gegund.

Daar zit hij bij de zwijnenbak: uitgeteerd, ja, alles verteerd hebbende... Berooid en platzak. Een knagende honger en een hemelhoge schuld, Nee, de wereld geeft niet wat je verwacht. De zonde laat ons leeg. De duivel zorgt voor een kater. Een diepe smart vervult z'n jonge hart. Hij heeft alereerst gezondigd tegen de hemel. Tegen een goeddoend God. Dat drukt hem terneer. Dat weegt zwaar. Het wordt sterven: eeuwig vergaan. Maar ook tegen zijn vader heeft hij gezondigd. Gods heilige wet met voeten vertreden. Vader op z'n hart getrapt; zijn liefde versmaad. Hij laat hartentränen vanwege liefdes-smart. Nee, een kind van zijn vader is hij eigenlijk niet meer. Hij heeft het laag laten liggen, is diep gevallen en heeft zwaar gezondigd. O daarom, dát zal hij zeggen: 'ik ben niet waard, maak mij als één van uw huurlingen. Mag ik toch bij u zijn. Waar moet ik anders blijven?'

Jongelui, zó word je nu zondaar voor God. Hij kruipt naar God toe. Van recht hebbend wordt hij rechteloos. Hij heeft alle rechten verspeeld. Hoe het moet, weet hij niet. Maar hij moet terug. Hij gaat terug! Want vader trekt. Hij kan vader niet meer missen. Het vaderhuis is hem lief. Het is hem om vader te doen.

Hij hoeft niet in eigen kracht op te staan, want 'lout're goedheid, liefdekoorden, waarheid zijn des Heeren paân'. Zo worden verloren zonen (en dochteren) tot God bekeerd. Vanuit het Vaderhuis wordt er uitgekeken. Want al wat de Vader gaf aan de Zoon komt thuis. Nog steeds!

Serie: Theologen van de 20ste eeuw [3]

In een serie van vier afleveringen bezien we het leven en het gedachtegoed van enkele theologen uit de 20ste eeuw. Vandaag deel 3: Lewis.

Clive Staples Lewis

P. Rouwendal,
Kampen

Clive Staples Lewis (1898-1963) kreeg een christelijke opvoeding, maar werd atheïst. Hij studeerde cum laude af in de letterkunde en doceerde daarin tot 1954 te Oxford. Langzamerhand ging hij zich echter weer interesseren in het christendom en uiteindelijk werd hij in 1931 overtuigd christen. Na zijn bekering groeide hij uit tot een van de meest invloedrijke verdedigers van het christelijk geloof. In kort bestek recht doen aan deze denker, dromer en dichter valt niet mee.

Werken

Beroemd werd Lewis met zijn jeugdboeken over het fantasieland Narnia, waarin hij een christelijke boodschap verwerkte. Wie er oog voor heeft, kan er diepzinnige dingen in ontdekken. Een ander heel bekend werk is "Brieven uit de hel", waarin hij waarschuwt voor de listige aanvallen van satan. In "Het probleem van het lijden" gaat hij in op de moeilijke vraag hoe er leed in deze wereld mogelijk is als God goed is. "De grote scheiding" is een verhaal over inwoners van de hel die een blik in de hemel mogen werpen, maar geen van hen wil bij nader inzien een hemelbewoner worden. "Onversneden christendom" behandelt de geloofsartikelen waarover volgens Lewis alle christenen het zo ongeveer eens zijn. Het ideaal voor Lewis was min of meer het christendom van de Vroe-

ge Kerk, voordat alle kerkscheuringen plaatsvonden.

Waardering en vragen

Lewis was een groot denker en een goed schrijver. Ook wanneer je het niet met hem eens bent, is het niet moeilijk zijn boeken verder te lezen. De aangename, niet-dwingende toonzetting is ook zijn grote apologetische kracht. Hij neemt zijn lezer heel ongedwongen mee in zijn betoog.

Maar was Lewis gereformeerd? In ieder geval niet altijd. En dan gaat het niet om onbelangrijke zaken. Soms week Lewis duidelijk af van de Bijbelse leer. Zo geloofde hij in het vagevuur en in het nut van gebeden voor overledenen. Zijn visie op het gezag en de inspiratie van de Bijbel is helaas ook dubieus. In andere gevallen lijkt het erop dat hij de gereformeerde leer afwees omdat hij haar niet goed begreep. Ik geef twee voorbeelden. Lewis geloofde vast dat God alles bestuurt en dat Zijn genadige roeping voorafgaat aan het roepen van een zondaar tot God. Tegelijkertijd wist hij uit ervaring dat bekering en geloof geen gevolg zijn van dwang. Dat inzicht is helemaal juist, want genade maakt gewillig en vrij. Maar Lewis meende dat de gereformeerde leer de vrijheid wegnam.

Wat hij eigenlijk afwees, was geen calvinisme, maar een vorm van hypercalvinis-

me. Maar wat hij in plaats daarvan aanvaardde was evenmin goed gereformeerd, want hij koos eigenlijk positie tussen gereformeerd en remonstrants in. Lewis' inzicht is ten diepste misschien niet eens onrechtzinnig te noemen, maar zijn formuleringen zijn dat wel. In ieder geval wekken ze die indruk en zetten ze op een dwaalspoor.

Iets dergelijks geldt ook voor zijn gedachten over zalig worden zonder of door de werken der wet. Lewis erkende dat we alleen door genade, zonder enige verdienste van ons, behouden moeten worden. Maar, stelde hij, in andere zin doen we heel veel aan onze zaligheid. Wie geen goede werken doet, wordt niet zalig, ook al zijn die werken geen voorwaarde voor schuldvergeving. Hier onderscheidt Lewis rechtvaardiging en heiliging niet goed. Hij zag dat zijn opvatting innerlijk tegenstrijdig was, maar vond geen oplossing en koos er daarom voor de tegenstrijdigheid te laten staan.

In deze kwesties wreekt zich dat Lewis geen theoloog was, maar een literator. Hij was een woordkunstenaar die geniaal was op zijn vakgebied. Dat heeft hij gebruikt om het christendom te dienen. Helaas slaagt hij er lang niet altijd in de zaken theologisch helemaal goed te doordenken. In de gereformeerde theologie waren zulke kwesties al eerder en beter doordacht dan door Lewis. Jammer genoeg had hij daar onvoldoende kennis van.

Niet kritiekloos accepteren

Kunnen we van Lewis leren? Natuurlijk. Leren kunnen we immers van elke grote denker. Ik sluit me daarom niet aan bij mensen die het lezen van Lewis helemaal afwijzen. Maar ik sluit me evenmin aan bij mensen die hem een kerkvaderlijke status geven en alles van hem kritiekloos accepteren. Daarvoor wijkt zijn gedachtegoed te vaak af van de Bijbelse, gereformeerde leer, of is het te onhelder.

Het lezen van Lewis' theologische boeken is dan ook beslist niet zonder voorbehoud aan te bevelen. Als je nog nooit Calvijns "Institutie" of Brakels "Redelijke godsdienst" gelezen hebt, doe je er goed aan zulke werken eerst te bestuderen. Met de kennis die je daarmee opdoet, kun je Lewis met het nodige onderscheid lezen en dan kun je van zijn boeken profijt hebben. Zonder die bagage loop je het risico ook op dwaalwegen door hem meegenomen te worden.

Volgende week deel 4: John Piper.

Uit het leven van ds. M. Hofman [9]

*‘De vliegtuigen ronkten,
de schoten knalden’*

Op 8 april 1936 wordt ds. Hofman in Moerkapelle bevestigd. Ds. G.H. Kersten spreekt daarbij over 2 Korinthe 3:6: ‘Die ons ook bekwaam gemaakt heeft om te zijn dienaars des Nieuwen Testaments, niet der letter, maar des Geestes; want de letter doodt, maar de Geest maakt levend.’

J.P. Sinke,
Krabbendijke

Kerk en pastorie te
Moerkapelle

In een korte inleiding wees spreker op het grootte voorrecht dat Moerkapelle ten deel gevallen is, nu het den Heere behaagde een van Zijn getrouwe knechten tot haar te zenden, aldus het verslag in De Saambinder van 23 april. ‘Na 12-jarigen arbeid aldaar moest Ds. Hofman Krabbendijke verlaten. Een groote gemeente was hem toebetrouwd en een ontzaglijk arbeidsveld in het Zeeuwsch Gewest. (...) Dat zijn arbeid gewaardeerd werd, bleek zeer duidelijk bij het afscheid. Maar de Heere neigde zijn hart en maakte hem van Krabbendijke los. Thans zal hij het werk der bediening in de gemeente Moerkapelle aanvaarden. En welk een werk? Als de vriend des Bruidegoms zal hij de uitverkoren Kerk tot Christus moeten leiden. Hij is geroepen een medearbeider Gods te zijn. Niemand is van zichzelf tot dat

werk bekwaam. Maar de bekwaamheid van den rechten dienaar van het Evangelie is uit God!’

Intrede

De volgende dag doet ds. Hofman ‘voor een propvolle kerk’ zijn intrede en spreekt hij naar aanleiding van Jeremia 39:16-18 over: Een gunstige toezegging in benarde tijden. ‘De profeet heeft een boodschap aan den Moorman en aan allen die zichzelf in hun zwaarheid van zonden voor God hebben leeren kennen, aldus het verslag in hetzelfde nummer van De Saambinder. ‘Voor hen is de boodschap van het Evangelie, waarmede des Heeren knecht gezonden is naar Moercapelle. (...) Al gaat Gods volk door de bangste tijden heen, de Heere zal het bewaren. Hij zal het doen overwinnen, zelfs in den dood. Dat heeft de Dienaar des Woords het verdrukke en bestreden volk toe te roepen, predikend het geluk der geestelijke Moormannen’. Omdat de nieuwe pastorie aan de Kerkstraat nog niet gereed is, neemt ds. Hofman tijdelijk zijn intrek in de Hervormde pastorie. Behalve dat de bouw van de nieuwe pastorie de nodige aandacht vraagt, wordt de kerkenraad al spoedig geconfronteerd met een tekort aan zitplaatsen. Omdat men het niet aandurft een nieuwe kerk te bouwen, wordt het aantal zitplaatsen in 1937 uitgebreid tot 423.

Tweede Wereldoorlog

In Moerkapelle maakt ds. Hofman ook de Tweede Wereldoorlog mee. Opmerkelijk is, dat de oorlog hem niet overvalt. In 1918, aan het einde van de Eerste Wereldoorlog, heeft de Heere hem namelijk bepaald bij Jesaja 14:29: ‘Verheug u niet, gij gans Palestina, dat de roede die u sloeg, gebroken is; want uit den wortel der slang zal een basilisk voortkomen en haar vrucht zal een vurige vliegende draak zijn.’ ‘Ik kreeg de vaste overtuiging, dat in den basis voor den toenmaligen vrede de wor-

In juni 1940 verschijnt de brochure ‘Gevallen en opgebouwde steenen’, een tijdwoord over Jesaja 9:9

Ds. J.D. Barth

Op weg naar Utrecht [2]

tel lag voor een nieuwen oorlog, waarvan ook Nederland zijn deel zou ontvangen, zo schrijft hij in de brochure "Gevallen en opgebouwde steenen", die in juni 1940 van zijn hand verschijnt.

'Maar nu werd het 10 Mei 1940. De vliegtuigen ronkten, de schoten knalden, de bommen vielen, branden en rookzuilen werden gezien; vluchtelingen kwamen, alles was in roere, Nederland was in oorlog. En nu behaagde het den Heere een stille rust en vrede in mijn ziel te verwekken, zoodat ik noch vreeze, noch verschrikking kon waarnemen in mijn gemoed. Gedurig werd ik bepaald bij Elia's woord: 'Dat ik al deze dingen naar Uw Woord gedaan heb'. Ik had naar Zijn Woord de gerichtens Gods aangekondigd, naar Zijn Woord tot wederkeeren aangemaand, de zonde bestraft, het recht Gods bepleit.'

Scribent voor De Saambinder

Op verzoek van ds. G.H. Kersten schrijft ds. Hofman vanaf 26 november 1936 in De Saambinder een samenspraak over Jona. Deze samenspraak tussen vader en moeder en hun dochters Martha en Maria duurt tot eind 1939. Dan volgt er een samenspraak over Johannes 11, die bijna twee jaar duurt, en een samenspraak over de bekering van Onésimus, die op 22 januari 1942 wegens gebrek aan papier noodgedwongen moet worden beëindigd. In dit laatste nummer van De Saambinder bedankt ds. G.H. Kersten zijn medescribenten: 'Noode leggen Ds. Barth, Ds. Hofman en ondergeteekende de pen thans neder. Gij, waarde lezer, zult beseffen hoe zwaar ons dit valt. Ruim 22 jaren heb ik de hoofdredactie mogen waarnemen en met wisselende medewerkers het blad verzorgd. Thans werkten Ds. J.D. Barth en Ds. M. Hofman met mij saam. Hun zeg ik hartelijk dank voor hun arbeid, dien zij dikwijls met inspanning van al hun zwakke krachten hebben verricht.'

(wordt vervolgd)

Het gaat over een toegevende bijzin. U dacht misschien verlost te zijn van dat gedoe over hoofdzinnen en bijzinnen. Want het sprak u op school waarschijnlijk allemaal niet zo erg aan. Dan komt het nu toch nog in ons kerkelijk blad terug. Ja, het moet wel. Want ik wil met u een artikel van onze NGB nauwkeurig lezen. En dan hebben we dit soort nuttige onderscheidingen toch echt nodig. Het gaat om artikel 32, het laatste van de zes geloofsartikelen(!) die over de kerk gaan. We lezen daar: *'Wij geloven... dat zij zich nochtans moeten wachten af te kijken van hetgeen Christus, onze enige Meester geordineerd heeft'*. Het gaat over 'die regeerders der kerk zijn', de kerkregeerders dus, de ambtsdragers die geroepen worden om leiding te geven in de kerk, op welk niveau dan ook. De hoofdzin belijdt, dat deze leidinggevenden moeten oppassen om af te kijken van de ordeningen van Christus Zelf. De boodschap is dus: laat de ordeningen van Christus Zelf helder doorklinken en gehandhaafd worden. Dat is de kern van de zaak in dit geloofsartikel.

Daartussen - op de plaats dus van de stippeltjes - staat een bijzin, die begint met *hoewel*. Dat noemen we dus een toegevende (concessieve) bijzin. Er wordt iets toegegeven. Iets met 'weliswaar...'. Daar staat dan: *'...hoewel het nuttig en goed is dat die regeerders der Kerk zijn onder zich zekere ordinantie instellen en bevestigen tot onderhouding van het lichaam der Kerk'*. De levende Kerk der eeuwen belijdt daar dus op grond van het Woord Gods, dat het toegestaan is om bepaalde regels in het kerkelijk leven te hebben; onderlinge afspraken te maken en - niet te vergeten - elkaar daaraan te houden. Kerkelijke regels blijken zeker nuttig en nodig.

Echter moet er goed gewaakt worden tegen overwoekering van deze regelgeving naast en boven de Schrift. Daarom worden er aan het einde van dit geloofsartikel voorwaarden genoemd waaraan deze kerkelijke regels moeten voldoen: *'Zo nemen wij dan alleen aan hetgeen dienstig is om de eendrachtigheid en eenheid te voeden en te bewaren, en alles te onderhouden in de gehoorzaamheid Gods...'* Beslissend is dus, dat de regelgeving en verordeningen dienstbaar zijn aan de onderlinge eenheid en of het breed gedragen wordt door het grondvlak der gemeenten. Gezamenlijk moet men ervan overtuigd zijn, dat de geestelijke en praktische eenheid van het geheel der gemeenten op deze wijze gediend wordt. Het is daarom een zaak van wijsheid om in deze geest te beslissen en te handelen. In Handelingen 15:10 wordt ervoor gewaarschuwd geen juk op te leggen dat 'noch onze vaders noch wij hebben kunnen dragen'. Het is niet alleen met het oog op de afkeer van de roomse kerkelijke hiërarchie, dat ze zeggen: *'En daarom verwerpen we alle menselijke vonden, en alle wetten, die men zou willen invoeren, om God te dienen, en door deze de consociënties te binden en te dwingen, in wat manier het zou mogen zijn'*.

Wat waren onze vaders toch principieel en praktisch, in die volgorde! In deze geest moge er ook in Utrecht vergaderd worden op 14 en 15 september, op 4 en 5 oktober, en begin 2017. Zo de Heere wil en wij leven zullen!

v. A.

Voorziening in de ambten

Het is van groot belang wie er als ambtsdragers leiding geven. Toen koning Saul regeerde, ging het niet goed met de dienst des Heeren in Israël. Dat was ten tijde van het koningschap van David heel anders.

ds. P. Mulder,
Geldermalsen

Christus regeert Zijn gemeente door Woord en Geest in de weg van de ambten. Hij heeft Zelf de apostelen geroepen en aangesteld. En onder hun leiding zijn er weer diakenen en ouderlingen verkozen. Steeds gebeurde dat met de bede om de leiding des Heeren. Zelfs als de Heere Jezus de twaalfen afzondert, is Hij de nacht ervoor in gebed geweest, zo lezen we in Lukas 6:12-16.

Paulus schrijft dat ambtelijke verantwoordelijkheden toebetrouwd moeten worden aan getrouwe en bekwaame mensen (2 Timótheüs 2:2). Daar mogen we wel aan verbinden 'Niet dat wij van onszelf bekwaam zijn..., maar onze bekwaamheid is uit God' (2 Kor. 3:4). Dat geeft temeer aan de noodzaak tot het gebed.

Beroepingswerk

Een moeder schrijft: 'We zien uit naar een eigen predikant, vooral voor de kinderen'. Ze voegt er enkele vragen bij: 'Hoe vaak hoort een gemeente te beroepen? Hoe vaak mag dezelfde op het tweetal staan? Is een kerkenraad verplicht de kandidaten van de theologische school op de lijst te zetten?'

Deze moeder brengt een eerlijk uitzien onder woorden. Niet dat een eigen predikant iets geven kan, maar het is wel de weg dat een gemeente een eigen predikant heeft. En hij kan en mag ook wel een middel zijn. De Heere werkt immers gewoonlijk in de weg van Zijn inzettingen.

De concrete vragen die deze moeder stelt, zijn in De Saambinder niet zo gemakkelijk concreet te beantwoorden. In deze zaken geldt in de eerste plaats de eigen verantwoordelijkheid en autonomie van iedere kerkenraad. (Uiteraard enigszins betrekkelijk; er is ook nog de consulent/classis). De kerkenraad beoogt eerlijk voor Gods aangezicht het welzijn van de gemeente. En zal er op gepaste wijze op letten wat de uitstraling van het beleid is; zeker naar de eigen gemeente toe. Niet om op mensengunst uit te zijn of mensenaafkeuring te vrezen. Maar omdat gezocht wordt wat stichtelijk en eerbaar is.

Uit oogpunt van het van harte staan in het geheel van het kerkverband was en is het als een goede zaak aan te merken dat zoveel mogelijk de kandidaten die beroepbaar gesteld zijn, op de lijst geplaatst worden. Zo is het ook niet verstandig vaak dezelfde predikanten op de lijst te

zetten. Iedere kerkenraad overwege deze zaken voor het aangezicht des Heeren. Daarbij ernstig bedenkend dat het niet om persoonlijke voorkeuren of gevoelens gaat, maar om wat naar Schriftuurlijk-bevindelijke lijnen dienstig zou mogen zijn. En laten gemeenteleden daartoe dan niet kritisch meekijken, maar veeleer liefdevol het gebed zoeken te doen.

Voldoende kerkenraadsleden

'Hoe komen we nu in een kleine gemeente aan voldoende kerkenraadsleden met gaven en bekwaamheden?' zo wordt gevraagd. Dat kan een hele zorg zijn. In een kleine gemeente. En in een grote(re) gemeente. Vandaag ambtsdrager zijn, is namelijk niet eenvoudig. Er is bijvoorbeeld toe nodig bekwaam te zijn om te leren. Om uit te leggen wat vanuit Schrift en belijdenis nu aan de orde is. Met geestelijke onderscheiding. Want er zijn er zovelen die zeggen een gedachte aan de Bijbel te ontlenuen. Daarom moet geestelijke leiding gegeven worden vanuit het geheel van Gods Woord en het bevindelijk-gereformeerde gedachtengoed. Daarbij is zo nodig Schriftuurlijke bewogenheid en eerlijkheid in het omgaan met (doop)leden. Allemaal zielen, levend in deze tijd en op reis naar de eeuwigheid.

Vooraf is nodig dat een ambtsdrager weet van eigen afhankelijkheid van de Heere. En doorleefd weet heeft van wie hij is voor Gods aangezicht: een gevallen Adamskind. En Wie de hoge God is met Wie wij van doen hebben. Doorleefd besef van heiligheid en eeuwigheid moesten ons voortdurend bezetten. En zou het voor een ambtsdrager niet nodig zijn er weet van te hebben dat en waartoe Hij de Zaligmaker nodig heeft? Voor eigen hart en leven. Omdat wij verdorven en schuldig zijn in heel ons bestaan voor God. Bedelaar aan de genadetron gemaakt en gebleven. Zouden dat niet noodzakelijke en heilzame zaken zijn tot de ambtelijke dienst? Wie is dan bekwaam?

Sommigen weten goed te oordelen en te beoordelen - vooral als het over ánderen gaat. Anderen denken en zeggen snel bij de genadebronnen te kunnen komen en menen er rijk van te kunnen spreken. Maar waren ze immer zo arm dat enkel geholpen worden uitkomst gaf?

Inderdaad: wie kan ambtsdrager zijn? We moesten maar veel vragen of de Heere ons ambtsdragers toeschikt. In kleine en in grote(re) gemeenten. Want Hij onderhoudt Zijn gemeente.

Een 'jeugdige' dogmatiek [3]

ds. J.M.D. de Heer,
Middelburg

De dogmatiek voor de jeugd van dr. W. Markus en dr. A. Leene is toegankelijk geschreven. Dat is prachtig. Maar tegelijkertijd is het een tamelijk eigentijdse dogmatiek, die niet voldoende houvast vanuit Gods Woord geeft. En dat is voor jongeren - en voor ouderen - juist nodig in een tijd waarin zoveel zaken op losse schroeven staan.

Eigentijds noemden we het boek "Dogmatiek voor iedereen". Dit blijkt ook uit het eigentijdse taalgebruik. Op zichzelf is het een prestatie om zo te schrijven dat jongeren aansluiting voelen en graag verder lezen. Tegelijkertijd vraagt een dogmatiek, die de Bijbel naspreekt, dat het taalgebruik niet populair wordt. En dat laatste gebeurt helaas wel, zelfs op de bladzijden dat er over de Heere wordt gesproken. Absoluut ongepast vind ik het dat de auteurs de regering van de verhoogde Zaligmaker in de hemel vergelijken met een radiopresentator, die overal is te horen, maar slechts op één plaats lijfelijk aanwezig is.

Openstaan

Het is ook eigentijds om volop open te staan voor de opvattingen van anderen. Je gaat dan in gesprek over je overtuiging, waarbij je de mening van de ander ten volle respecteert. Allerlei opvattingen komen náást elkaar te staan. Tenslotte moet je dan zelf een keuze maken. Vast omschreven waarheden doen het in zo'n gesprek niet goed. Een vastomlijnde dogmatiek is in onze tijd niet zo in trek. Immers, daar kun je weinig kanten mee op. De waarheid wordt dan teveel voorgeschreven.

Al lezende in "Dogmatiek voor iedereen" viel het me op dat uiteenlopende opvattingen naast elkaar worden gepresenteerd, zonder duidelijke keuze. Dat er binnen de

kerken, ook in de gereformeerde gezindte uiteenlopende opvattingen zijn, is duidelijk. De verschillen worden zelfs groter. Zo wordt er verschillend gedacht over bijvoorbeeld vrouwelijke ambtsdragers. Auteur dr. Leene is daar een voorstander van. De van huis uit gereformeerde-vrijgemaakte theologe is zelf nu predikant in Zuid-Afrika. Over het onderwerp vrouw en ambt wordt in het boek zelf gezwegen. Een diplomatieke keuze?

Evolutie

Er zijn ook uiteenlopende opvattingen over schepping en evolutie. 'Sommige christenen zijn overtuigd van evolutie, anderen geloven daar niets van', zo lezen we. Als het zo naast elkaar staat, gaat daar een relativerende werking van uit. Passen beide opvattingen binnen de geloofsleer zoals de auteurs deze voor ogen hebben? Op grond waarvan?

Iets dergelijks komen we tegen in het hoofdstuk over de doop. Daar lezen we dat we in de hele kerkgeschiedenis voorstanders en tegenstanders van de kinderdoop vinden. 'En gelukkig zijn er zowel in evangelische gemeenten als in reformatische kerken veel oprechte volgelingen van Jezus. Er is dan ook veel meer dat ons samenbindt, dan scheiding maakt'.

Zeker, de auteurs kiezen gelukkig voor de kinderdoop. Maar hun manier van schrijven is op z'n minst relativerend ten opzichte van de kinderdoop.

Evangelisch

Dr. Markus en dr. Leene stellen zich best breed open voor de evangelische en de charismatische beweging. Ook dat is eigentijds. Door de opkomst van deze bewegingen is er 'gelukkig' meer aandacht voor de Heilige Geest gekomen, zo lezen we. Nu is het werk van de Heilige Geest van het grootste belang. Calvijn heeft daar uitdrukkelijk aandacht voor gevraagd. Maar, zijn we als gereformeerden ook dank verschuldigd aan hoe de pinksterbeweging aandacht vraagt voor de Heilige Geest? Dat is sterk gezegd.

Het betekent bijvoorbeeld dat het boek ruimte laat voor Geestesgaven als tongentaal. Het charismatische ministry-gebed wordt zomaar, zonder meer, als voorbeeld genoemd voor hoe we kunnen bidden.

Vonk

We sluiten af door te wijzen op de visie op verbond, bekering en geloof in het boek. De auteurs stellen terecht dat het een geschenk is als de mens gaat geloven. Maar, wat is geloven? 'Gods beloften van vergeving en eeuwig leven', zo lezen we, laten een 'vonk overspringen. Zomaar. Soms ineens. Bij een ander heel geleidelijk'. Die vonk werd een vlam van een persoonlijke keuze, waardoor een mens het Evangelie aanneemt. 'Zo begint het'.

Zo heet de Bijbel 'Gods liefdesbrief voor jou', met het doel dat daarin Gods stem wordt gehoord en dat de 'liefde van de Heere Jezus je overrompelt'. Zonder separatie lezen jongeren in het boek dat God 'Eigenaar van jouw levenshuis' is. In het hoofdstuk over de uitverkiezing heet de heilige doop het bewijs van Gods verkiezing. 'Bij de doop heeft God jou toegezegd: Ik reken jou als één van mijn uitverkoren kinderen'. Van dit algemene spreken over geloof en bekering zijn we echt geschrokken. Onze jeugd heeft ander, betrouwbaarder onderwijs nodig! We drukten in het begin onze waardering uit voor de oprechte poging om de waarde van de dogmatiek over te dragen aan jongeren. We moeten hier echter aan toevoegen dat wat overgedragen wordt helaas lang niet altijd onze instemming kon hebben.

N.a.v. "Dogmatiek voor iedereen.

Weten wat je gelooft", Almatine Leene en Wim Markus; uitg. Jes!, Zoetermeer, 2015; ISBN 978 90 239 7093 4; 221 blz.; € 19,90.

(slot)

10 jaar inloop in Charlois

'Wijs op de schuld, anders is er geen plaats voor het bloed'

Op 16 september 2006 gaf ds. W.J. Karels deze boodschap mee tijdens de opening van Inloop- en Bijbelhuis "In de Gouwstraat" in Rotterdam-Charlois. Volgende week zaterdag 17 september wordt het 10-jarig jubileum herdacht. 's Middags van drie tot vijf uur in het inloophuis, vooral voor de wijkbewoners. 's Avonds in de Grote Kerk aan de Charloisse Kerksingel vanaf half acht voor alle belangstellenden.

K. Bel,
coördinator

Charlois is de armste wijk van Rotterdam. Vroeger een rijke wijk. Niet vanwege de welstand van de bewoners. Maar rijk door de Heere bedeed met eenvoudige mensen die het ware leven uit God mochten beoefenen. De huisjes waar het gezelschapsleven bloeide, zijn er de stille getuigen van. Het lawaai van de wereld heeft dat getuigenis overstemd.

Toch mag in alle eenvoud in een wat achteraf gelegen straatje de boodschap van zonde en genade nog klinken. Daar staan de hele week de deuren open voor ieder-

een die maar binnen wil stappen. Wonderlijk, dát er ook mensen binnenkomen. Om de eenzaamheid te ontvluchten? Een praatje te maken of alleen voor de gratis koffie? Ja, dat ook. Maar ook dan gaat de Bijbel open en wordt er samen met de bezoekers gelezen. Sommigen komen om echt meer over de Bijbel te weten te komen. Zij kunnen trouwens ook terecht op de Bijbeluurtjes op maandagmiddag en -avond en op de themaochtenden, waar vragen van bezoekers worden behandeld. Ook daar heeft de Bijbel het laatste woord. Verder is er een goed bezochte kinder-

club, een tienerclub, een speciale ochtend voor vrouwen en de populaire maaltijd op vrijdagavond. Dan komt er een goed drie-gangenmenu voor een paar euro op tafel. Misschien denkt u: 'Logisch dat daar mensen op afkomen!' Dat is waar en tegelijk precies de bedoeling. Ze komen onder de beademing van Gods Woord, want bij elke maaltijd verzorgt een ambtsdrager de Bijbelbezing en een korte meditatie.

Van de straat

De eerste contacten ontstaan veelal via de straatwerkers. Het vriendelijk overhandigen van één van de folders van het Deputaatschap voor Evangelisatie breekt vaak het ijs. En de uitnodiging om eens koffie te komen drinken, wordt gemakkelijk geaccepteerd. Zijn ze eenmaal de drempel over, dan blijven de meeste bezoekers trouw komen. Zo waren er het afgelopen jaar bijna vierduizend bezoeken van meer dan honderdvijftig personen. Het merendeel weet niets van de Bijbel en is daarbij ook niet opgevoed. Bij allochtonen is er iets meer Godsbesef dan bij Nederlanders en ook vaak wat meer religieuze gerichtheid.

Via de inloopwinkel

Schuin tegenover het inloophuis ligt inloopwinkel "In de Gouwstraat" met goede, gebruikte kleding, huishoudelijke artikelen, schoenen, enzovoort. Voor heel lage prijzen, en dat trekt kijkers en kopers. Op de winkelvloer worden contacten gelegd en klanten uitgenodigd voor een gratis kopje koffie in het inloophuis. Daarnaast kan vanuit deze winkel ook op bescheiden schaal worden voorzien in diaconale ondersteuning van de meest hulpbehoevende bezoekers van de evangelisatiepost.

Stap naar zondagmiddag

Elke zondagmiddag is er een samenkomst van ruim een uur. Er wordt dan een preek gelezen door coördinator ouderling K. Bel, bijgestaan door een ambtsdrager uit de Classicale Evangelisatiecommissie. "In de Gouwstraat" heeft geen evangelist en het werk komt dus volledig neer op de schouders van vrijwilligers. Dat zijn er zo'n 220, voor het overgrote deel uit de classes Rotterdam en Ridderkerk.

Het Woord mag al tien jaar worden gezaaid in Charlois. De hemelse Landman kent de vrucht. De mens ziet aan wat voor ogen is. En dan mag op de post worden bemerkt dat mensen die nooit van Gods Woord hadden gehoord, er nu niet meer buiten kunnen en willen.

Gereformeerde Gemeente Meliskerke 125 jaar

J.P. Sinke,
Krabbendijke

Op 14 september is het 125 jaar geleden dat de Gereformeerde Gemeente te Meliskerke werd geïnstitueerd. In de morgendienst van zondag 25 september wordt daar aandacht aan geschonken.

Het ontstaan van de Gereformeerde Gemeente te Meliskerke is nauw verbonden aan de arbeid van oefenaar Jan Vader. Na een slepend conflict met ds. D. Janse begint hij in 1890 in Meliskerke met een aantal medestanders kerkdiensten te houden in het huis van Adriaan Melis, aan het Noordeinde, nu Torenstraat genoemd. Kort daarop verhuist hij met zijn volgelingen naar de schuur van Christiaan Tissink, aan de Mariekerkseweg. Omdat men daar alleen maar in de zomermaanden terecht kan, begint men al spoedig met de bouw van een kerk op een perceel grond van Vader, gelegen tussen de Torenstraat en de Molenweg. Behalve dat Vader de grond hiervoor beschikbaar stelt, neemt hij ook een aanzienlijk deel van de bouwkosten voor zijn rekening. Op 3 augustus 1890 neemt hij het nieuwe kerkgebouw officieel in gebruik met een preek over Zacharia 4:6b: 'Niet door kracht, noch door geweld, maar door Mijn Geest zal het geschieden, zegt de HEERE der heirscharen.'

Het aantal zitplaatsen in de kerk bedraagt 180. In 1903 wordt dit aantal uitgebreid tot 272 en in 1919 tot 312.

Gekozen kerkenraad

Om tot een geordend kerkelijk leven te komen, kiezen de leden in februari 1891 een kerkenraad. Naast oefenaar Vader bestaat deze uit de ouderlingen Jan Olyslager en Antheunis Wagenaar en de diakenen Pieter de Man en Jan Meijers. Op 14 september 1891 worden zij door ds. E. Franssen uit Lisse in het ambt bevestigd. De instituering van de gemeente is daarmee een feit.

In november 1897 wordt de gemeente opgenomen in het kerkverband van de Kruisgemeenten en deelt de kerkenraad aan Hare Majesteit de Koningin Weduwe Regentes Emma mee, 'dat hare gemeente met de Gereformeerde gemeenten van 's-Gravenhage, Lisse en Rijssen vereenigd is, hoewel met behoud en eigen beheer van goederen en Godshuis'. Meliskerke is de enige Kruisgemeente in Zeeland.

Het kerkgebouw aan de Valkenburgstraat waarin de gemeente van 1927 tot 1976 bijeenkwam. Links naast de kerk de pastorie.

Na het overlijden van oefenaar Vader, op 14 juli 1901, neemt de kerkenraad op advies van ds. C. Pieneman contact op met de jonge oefenaar G.H. Kersten uit Den Haag. In de laatste week van 1901 gaat hij acht keer in Meliskerke voor. Omdat zijn prediking aanslaat, wordt hij reeds op 8 januari 1902 beroepen. Nadat hij dit beroep heeft aangenomen, wordt hij op 23 maart 1902 door zijn 'vaderlijken leeraar en vriend', ds. Pieneman, bevestigd. Omdat oefenaar Kersten nog maar negentien jaar oud is, spreekt ds. Pieneman daarbij heel toepasselijk over 1 Timótheüs 4:12a: 'Niemand verachte uw jonkheid'. Op 1 juni 1905 volgt zijn bevestiging tot predikant.

46 jaar vacant

Nadat ds. Kersten in 1906 naar Rotterdam is vertrokken, wordt de gemeente tussen 1909 en 1918 gediend door ds. A. Makkenze, oefenaar A. Verhagen en ds. B. van Neerbos. Hierna breekt er een vacante periode aan van 46 jaar.

Op 21 december 1927 neemt ds. A. Verhagen een nieuw kerkgebouw met 450 zitplaatsen aan de Valkenburgstraat in gebruik. Hij bedient daarbij het Woord uit Genesis 28:19a. In 1938 wordt er een orgel in de kerk geplaatst.

Nadat Walcheren in 1944 onder water is gezet, komt het grootste deel van de gemeente in 's-Heer Arendskerke op Zuid-Beveland terecht, waar ouderling A. Provoost, samen met ouderling P. de Wolf uit Aagtekerke, 's zondags in de leesdiensten voorgaat.

In 1964 verbindt ds. J.C. Weststrate zich aan de gemeente. In verband met de sterke groei van de gemeente valt in 1975 het besluit om tegenover de pastorie een nieuwe kerk met 650 zitplaatsen te bouwen. Op 5 november 1976 neemt ds. J. Driessen de nieuwe kerk officieel in gebruik met een preek over Éxodus 25:22a. In 2008 wordt het aantal zitplaatsen uitgebreid tot ruim 850.

Na het vertrek van ds. Weststrate wordt de gemeente achtereenvolgens gediend door ds. Th. van Stuijvenberg, ds. P. van Ruitenburg en ds. G.J.N. Moens. Sinds 3 februari van dit jaar is ds. S. Maljaars aan de gemeente verbonden.

Zeer vermeerderd

De woorden uit Job 8:7, waarmee oefenaar Jan Vader ooit eens werd bemoedigd, heeft de Heere in de gemeente van Meliskerke waargemaakt: 'Uw beginsel zal wel gering zijn, maar uw laatste zal zeer vermeerderd worden.'

Godsdienstonderwijs op de openbare basisschool

Ouders van leerlingen van openbare basisscholen mogen verzoeken dat hun kinderen ook les krijgen in godsdienstige of humanistische vorming.

De school biedt daarvoor ruimte en tijd binnen de normale schooltijden, indien de aanvraag is goedgekeurd. Concreet betekent dit dat er voldoende leerlingen zijn om een groep te vormen. Op ongeveer de helft van de openbare basisscholen worden deze lessen gegeven.

Jarenlang werden deze lessen door vrijwilligers gegeven, totdat in 2009 de regering besloot, op aandringen van de Tweede Kamer, deze lessen te gaan bekostigen. Sinds die tijd hebben de docenten een normaal arbeidscontract.

Ook onze gemeenten zijn via het Deputaatschap Kerk en Overheid als lid van het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) hierin betrokken. Onze vertegenwoordiger en contactpersoon in de Commissie Onderwijs van het CIO is ouderling G. van der Hoek uit Krimpen

aan den IJssel. Deze commissie adviseert bij de organisatie van deze protestantse godsdienstlessen en bij ander onderwijskundig overheidsbeleid.

Onze contactpersoon overlegt met Deputaten Kerk en Overheid als het gaat over regelgeving door de overheid. Zo werden diverse adviezen gegeven in de discussie over de vrijheid van onderwijs (richtingsvrije planning).

Met de Werkgroep Onderwijs van het Deputaatschap Kerk, Gezin, Jeugd en Onderwijs wordt weer afgestemd over onderwijs-inhoudelijke zaken. Ook zijn er goede contacten met de VGS. Voor de opleiding van bevoegde docenten biedt Driestar Educatief een specialisatie (een zogeheten minor) aan.

In 2015 mochten zo 24.500 kinderen Bijbellessen volgen van protestantse docenten.

Op sommige plaatsen zijn ook leden van onze gemeenten gevraagd en benoemd

om protestants godsdienstig vormingsonderwijs te geven. Bij een vorige peiling waren zo'n tien docenten van onze gemeenten op deze wijze ingeschakeld. Dat is een bescheiden bijdrage: er zijn ongeveer 350 docenten over het hele land.

We vragen op dit moment de bijzondere aandacht van de plaatselijke kerkenraden voor deze best wel bijzondere lessen en voor de docenten die deze lessen mogen geven. De leerkracht is weliswaar in dienst van de *landelijke stichting* voor Protestants Godsdienstig Vormings Onderwijs (PC GVO), maar is zeer gebaat bij de steun, het meeleven en gebed van de *plaatselijke kerken*.

De docenten mogen de boodschap van Gods Woord op eenvoudige wijze doorgeven aan kinderen voor wie deze lessen vaak de enige keer zijn dat ze de boodschap van Gods Woord horen. Wat is daarvoor wijsheid, liefde en de hulp van de Heere onmisbaar nodig! Om op heel eenvoudige wijze de Bijbelse geschiedenissen te vertellen en aan het hart te leggen. En praktisch: dat de kerkenraad zo mogelijk op plaatselijk niveau ook inhoudelijk een bijdrage levert en de docenten steunt.

Dat kan door als kerkenraad te participeren in een plaatselijke werkgroep van de werkgeversstichting Protestants Centrum voor Godsdienstig Vormingsonderwijs. Juist in dat plaatselijke overleg is het mogelijk om uit te leggen welke punten wij onmisbaar achten in het vertellen van de Bijbelse geschiedenissen.

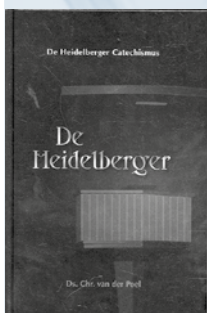
Om dit te coördineren doen we hierbij de volgende verzoeken:

- Zouden *kerkenraden* die betrokken zijn of betrokken willen worden bij dit plaatselijke protestants godsdienstig vormingsonderwijs dit willen melden bij ondergenoemde contactpersoon?
- Zouden *docenten* die al werkzaam zijn voor deze lessen zich ook willen melden?
- Degenen die geïnteresseerd zijn in het geven van deze lessen kunnen dit ook aangeven.

Contactpersoon: G. van der Hoek,
Fort Rijnauwen 23, 2926 VH
Krimpen aan den IJssel. Tel 0180-700123;
e-mail: gvanderhoek@kliksafe.nl

Namens Deputaten Kerk en Overheid
ds. F. Mulder, voorzitter
drs. J.N. van de Poel, secretaris

Boekennieuws

"De Heidelberg", ds. Chr. van der Poel; uitg. Gebr. Koster, Barneveld; ISBN 978-90-5551-353-6; 791 blz.; derde (herziene) druk; € 49,90.

De Heidelberg

In de ruim 35 jaar dat ds. Chr. van der Poel de gemeente van Yerseke mocht dienen, heeft hij altijd tijdens de zondagse middagdienst en (vooral later) in de avonddienst de Heidelbergse Catechismus bepreekt. Preken was immers zijn liefste werk, waarbij hij weleens uitdrukte dat dit van 's mensen kant onmogelijk was en dat hij dat ook werkelijk zo inleefde. Iets moeten doen, wat je niet kunt. Maar ook dat je iets mag doen, dat de Heere weleens mogelijk maakt. Dan gaat het, zo zei hij dan, vanzelf!

Hij had zelfs een voorliefde voor het preken van de catechismus, die hij naar Zeeuwse gewoonte ieder jaar in 52 zondagen behandelde. Zelf als 16-jarige jongen stilgezet onder een catechismus-preek (Zondag 3) van wijlen ds. De Blois, had hij steevast bij de behandeling van deze zondag als punten: de goed geschapen mens, de diep gevallen mens en de gans verdorven mens.

Ds. Van der Poel had de gave om het werk van de waarachtige bekering op een heel ordelijke wijze voor te stellen en kon zodoende ook leiding geven aan zoekende zielen. Het plaatsmakende werk van Gods Geest kwam altijd aan de orde. Vaak zei hij dan: zo alleen wordt er ruimte gemaakt voor het werk van Christus.

In de inleiding op Zondag 1 merkt ds. Van der Poel op: 'Tot heden is de Heidelbergse Catechismus het troost- en leerboek voor Gods Kerk op aarde. Hierin wordt immers de weg der zaligheid op een eenvoudige, maar ook duidelijke wijze beschreven en voorgesteld. En daar de Heere nooit verandert en niet veroudert, ook niet in Zijn werk, dat is het werk van de waarachtige bekering, blijft ook

de Heidelbergse Catechismus altijd nieuw. Hij vervolgt dan: 'Het kan niet anders, of elk mens die de waarheid onverdeeld mag voorstaan, zal begeren dat deze catechismus zal worden verklaard. Maar het kan ook niet anders, of elk mens die door God is bekeerd en geleerd, zal de prediking van de Catechismus lief zijn, want hierin worden de drie stukken geleerd die een zondaar moet leren kennen.'

Heel regelmatig wordt in de verklaring Gods Woord aangehaald. Zo is de door ds. Van der Poel uitgesproken en later uitgegeven catechismusverklaring een samenvatting van de Bijbelse waarheden en behoeft deze uitgave geen nadere aanbeveling.

Omdat er vraag bleef naar zijn verklaring van "De Heidelberg" is nu een derde druk verschenen. Deze is 'herzien', in die zin dat de huidige spelling- en interpunctieregels zijn gehanteerd.

Neem en lees! Zo spreekt deze geliefde leraar nog nadat hij gestorven is.

L.J. Goud, Yerseke

"Opvoedingsreis; Bijbelse opvoeding en huisgodsdienst" (deel 2), Frans en Andrea van Hartingsveldt, uitg. De Banier, Apeldoorn; ISBN 978 94 6278 5663; 120 blz.; € 9,95.

Opvoedingsreis; Bijbelse opvoeding en huisgodsdienst

Dit boekje is voortgekomen uit bezinning in opvoedingsgroepen in de gereformeerde gemeente van Elspeet. Het gaat over een wezenlijk onderwerp: de concrete en praktische vormgeving van een Bijbelse opvoeding en huisgodsdienst. Het geeft aanwijzingen over hoe je (jonge) kinderen voorgaat, voordoet en vormt; ze moeten immers leren bidden en Bijbellesen, ze kunnen psalmversjes en Bijbelteksten leren. Andere hoofdstukken gaan over de invulling van de zondag, de kerkgang, de preek, de Bijbelse feestdagen in het gezin en over de eenheid tussen leer en leven.

De tien hoofdstukken hebben alle dezelfde opbouw: 1. Bijbelstudie; 2. Basis (verdiepingstekst over het thema); 3. Bespreken (een stelling, casus of citaat); 4. Betrekken (van kinderen); 5. Boekentips; En 6: Beklijven (ruimte voor het maken van aantekeningen). Terecht wordt telkens benadrukt dat alleen Gods Geest kan levend maken en onderwijzen. Tegelijk heeft de Heere ons aan de middelen gebonden.

Er worden ideeën en handvatten aangereikt voor ouders die toegewijd, heel bewust en ook nog eens creatief een Bijbelse opvoeding willen geven. Hoewel de nadruk ligt op eenvoud en concrete praktijk, zal het voor sommige ouders en kinderen toch

te hoog gegrepen zijn. Bovendien is er één groot probleem, dat de praktijk zeer weerbarstig maakt: onze diepe val in Adam.

Daarom schrijft de apostel Paulus: 'Er is niemand, die verstandig is, er is niemand, die God zoekt. Allen zijn zij afgeweken, tezamen zijn zij onnut geworden; er is niemand, die goed doet, er is ook niet tot één toe.' (Rom. 3:11-12). Dat ontslaat overigens niemand van de plicht om naar wegen te zoeken om de Bijbelse opvoeding en huisgodsdienst gestalte te geven.

Bij Godvrezende ouders zal de eer van God en het zielenheil van hun kinderen op het hart wegen. Dat doet zoeken naar wegen om in liefde en met ootmoed de dienst des Heeren aan te prijzen en (vooral) voor te leven. Echter, juist zij zullen doorleven hoe gebrekkig en zondig alles is. Ook over de opvoeding van hun kinderen is verzoening nodig.

ds. H.A. van Zetten, Benthuizen

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

te Sioux Center (VS),
ds. C. Sonneveld te Krabbendijke;
te Barneveld-Zuid,
ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;
te Nijkerk, ds. W.J. Karels
te Hardinxveld-Giessendam.

GENERALE SYNODE 2016

Op woensdag 14 en donderdag 15 september 2016 zal de Generale Synode in vergadering bijeenkomen in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Utrecht, Bergstraat 54 (hoek Catharijnekade), aanvang 10.00 uur. Mannelijke leden van de Gereformeerde Gemeenten zijn welkom deze vergadering te bezoeken.

Voorafgaande aan de Generale Synode zal een bidstond worden gehouden op dinsdag 13 september, aanvang 19.30 uur, in het kerkgebouw van de roepende kerk, de Gereformeerde Gemeente Barneveld-Centrum, Nairacstraat 24. In deze dienst zal de preses van de vorige Synode, ds. J.J. van Eckeveld, voorgaan.

Namens de roepende kerk
van Barneveld-Centrum,
ds. D. de Wit, preses
D.A. Veenendaal, scriba

AMBTJUBILEUM DS. C. HOGCHEM

Op 5 september 2016 was het 25 jaar geleden dat ds. C. Hogchem in de Gereformeerde Gemeente te Borssele werd bevestigd tot predikant. Ter gelegenheid van dit jubileum zal er op zaterdag 17 september een herdenkingsdienst worden gehouden, waarin onze herder en leraar hoopt voor te gaan. Deze dienst zal gehouden worden in de Jachin en Boazkerk, Taghof 3, Genemuiden en vangt aan om 14.30 uur. Wij nodigen u van harte uit deze dienst bij te wonen.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente
Genemuiden

BEVESTIGING/INTREDE DS. H. HOFMAN TE KALAMAZOO (VS)

Donderdag 28 juli is ds. H. Hofman bevestigd als predikant van de Netherlands Reformed Congregation te Kalamazoo. Een groter kerkgebouw werd gehuurd om de gemeentelieden, familie en belangstellenden van ver een plaats te geven. De bevestiging

vond 's middags plaats en werd geleid door ds. A.T. Vergunst uit Waupun, Wisconsin, consulent van de gemeente van Kalamazoo. Als uitgangspunt voor de bevestiging nam ds. Vergunst Johannes 3:29 en 30: *'Die de bruid heeft, is de bruidegom, maar de vriend des bruidegoms, die staat en hem hoort, verblijdt zich met blijdschap om de stem des bruidegoms. Zo is dan deze mijn blijdschap vervuld geworden. Hij moet wassen, maar ik minder worden'*. Het thema van de preek was "De vriend van de bruidegom". De bevestiger legde uit dat Johannes de Doper, als vriend van de bruidegom, hier een voorbeeld is van een dienaar des Woords. Deze dienaar staat tussen de bruidegom en de bruid. De prediking van Johannes was een licht om de bruid naar het Lam Gods te leiden. "Hij moet wassen maar ik minder worden". Met John Newton vergeleek hij de ware prediking van het Woord om eerst het harde hart van de mens te breken met de wet om het daarna te helen met het reinigende bloed van de Heere Jezus. De vriend van de bruidegom heeft geen meerdere vreugde dan om de bruid tot Christus te brengen.

Ds. Hofman had in de intrededienst als tekst Lukas 4:16a: *"En Hij kwam te Nazareth, daar Hij opgevoed was"*. Het thema was "Jezus keert wederom naar Zijn eigen land". Drie gedachten werden overdacht: 1^e Zijn komst; 2^e Zijn prediking; 3^e Zijn ontvangst. Voor ds. Hofman was het 21 jaar geleden sinds hij uit Kalamazoo was vertrokken en 32 jaar geleden toen hij te Kalamazoo kwam, samen met zijn ouders. In de voorafsprake werd gememoreerd hoe de tekst van de intrede werd aangereikt tijdens een weekdienst in Nederland. Te Nazareth lag een groot gedeelte van de jeugd en de volwassen wording van de Heere Jezus. De Heere Jezus keerde terug naar Nazareth in de kracht van de Geest, na Zijn verzoeken in de woestijn. In de rol van Jesaja, wordt de profetie vervuld die ziet op Christus: *'De Geest des Heeren is op Mij, daarom heeft Hij Mij gezalfd; Hij heeft mij gezonden, om den armen het Evangelie te verkondigen, om te genezen die gebroken zijn van hart; Om de gevangenen te prediken loslating, en den blinden het gezicht, om de verslagenen heen te zenden in vrijheid; om te prediken het aangename jaar der Heeren'*. Predikant wenste dat

zijn komst naar Kalamazoo mocht staan in de schaduw van deze profetie. Mogen de woorden uit Psalm 132:15, die zo menigmaal kennelijk vervuld werden in Dordrecht, namelijk *"Ik zal haar kost rijkelijk zegenen, haar nooddriftigen zal ik met brood verzadigen"*, ook in Kalamazoo vervuld worden. Wanneer God Zijn knechten zendt, dan mogen wij geloven dat er nog werk te doen is. Na de preek waren er de gebruikelijke toespraken. Ds. Hofman gewaagde van de wonderlijke leiding des Heeren naar de plaats waar zijn vader het Woord heeft bediend. Door de jaren heen hebben we reeds vele malen het Woord in Kalamazoo mogen bedienen, maar nu als eigen herder en leraar. Hoe onnaspeurlijk zijn de wegen Gods. De gemeente werd opgeroepen om getrouw op te komen onder de bediening van het Woord. Hierna werd ds. Hofman een hartelijk welkom geheten door ds. C. Vogelaar, afgevaardigde van de Classis Mid West. Daarna door ds. P. L. Bazen, afgevaardigde van de Classis Far West. Ten slotte voerde ouderling J. Vergunst uit Kalamazoo het woord namens kerkenraad en gemeente.

AANGEPASTE KERKDIENT TE NIEUW BEIJERLAND

Op zaterdag 17 september zal in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Nieuw Beijerland, Middelstraat 13, een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke beperking. In deze dienst hoopt voor te gaan ds. A. Vermeij. Hij hoopt te spreken n.a.v. Lukas 15. Het thema van de preek is: "De goede Herder en de verloren schapen". De dienst begint om 15.00 uur. Allen hartelijk welkom.

CATECHISATIE VOOR PABO-STUDENTEN TE GOUDA

Ook dit seizoen biedt de kerkenraad van Gouda PABO-studenten gelegenheid om in Gouda catechisatie te volgen. Graag maken wij de desbetreffende jongeren en hun ouders hierop attent. Hiervoor is opgave noodzakelijk (dit in afwijking van voorgaande jaren). Het tijdstip van de catechisatie wordt nader afgesproken. Opgave kan worden gedaan aan ds. G.W.S. Mulder (predikant@ggzoetermeer.nl), tot 17 september.

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2016

* Pag. 157, **gemeente BOSKOOP.**

Scriba is nu: P.C. Kok, Polderkade 20, 2742 KW Waddinxveen, tel. (0182) 748279, e-mail: scriba@ggboskoop.nl

* Pag. 169, **gemeente DEN HELDER.**

Koster is nu: A. de Vreugd, Rijksweg 78, 1787 PK Julianadorp, tel. 06 22468585, e-mail: ariedevr@gmail.com

Berichten

JEUGDBOND - VERDIEPINGSCONFERENTIE TE BARNEVELD

Je wilt graag echt contact met kinderen en jongeren. Je praat met hen, maar hoor je ook wat ze niet zeggen en wel bedoelen? Kom naar de verdiepingsconferentie om samen hierover na te denken en ook samen vaardigheden te trainen.

Wanneer: zaterdag 1 oktober,
van 10.00-14.30 uur

Waar: Van Lodenstein College,
Barneveld

Spreker: Kees Ritmeester

Trainer: Wilhelm van de Brug

Kosten: € 25,- p.p.

Voor wie: voor alle leidinggevenden.

Opgeven en meer informatie: www.jbagg.nl/verdiepingsconferentie.

VERKOPING WOONZORGCENTRUM NEBO TE ZWIJNDRECHT

Het Woonzorgcentrum Nebo te Zwijndrecht, Hoofdland 1, houdt op zaterdag 17 september, van 10.00-14.00 uur, zijn jaarlijkse verkoping. De opbrengst wordt gebruikt voor het aanschaffen van een braintrainer.

Geïnteresseerden kunnen een kijkje nemen in een gerenoveerd appartement van Borg-have. Er is ook een informatiestand, waar we u graag te woord staan over het wonen in ons woonzorgcentrum. Laat u informeren wat in uw situatie tot de mogelijkheden behoort; wellicht meer dan u denkt.

VERKOPING WOONZORGCENTRUM ELIM TE BARNEVELD

Woonzorgcentrum Elim te Barneveld,

Vliegersvelderlaan 42, houdt op zaterdag 17 september, van 10.00-15.00 uur, een verkoping (incl. rommelmarkt en veiling). Er zijn verschillende kinderactiviteiten.

Ook is er voor geïnteresseerden een rondleiding door Elim. Zie voor meer informatie: www.svro.nl

VERKOPING DAC DE LINGE- OEVER TE GELDERMALSEN

Verkoping met veel activiteiten voor jong en oud, te organiseren door het dagactiviteiten-centrum (dac) de Linge-oever te Geldermalsen, Gerdina's Hof 17, op zaterdag 8 oktober, van 10.00-14.30 uur. De opbrengst hiervan is bestemd voor activiteiten van de Linge-oever en de woon- en logeerlocatie de Rietfluit te Geldermalsen (herinrichting van de tuin t.b.v. van de cliënten).

ROMMELMARKT TE CAPELLE A/D IJSSEL

Rommelmarkt, die georganiseerd wordt vanuit de Elimkerk te Capelle a/d IJssel-Middelwatering, op zaterdag 24 september, van 9.00-15.30 uur. Veiling om 10.00 uur, zie: www.capelserommelmarkt.nl. Locatie: Stadsplein van Capelle a/d IJssel. Opbrengst is t.b.v. bouwfonds en voedselbank.

PSALMZANGAVOND

Elspeet

Zangavond met bovenstem op zaterdag 24 september, aanvang: 19.30 uur, in kerkgebouw Gereformeerde Gemeente te Elspeet, Nachtegaalweg 11. Opening, meditatie en sluiting door ds. G. van Manen. Appelwoord door Siegbert Beukens, medewerker bij Helpende Handen te Woerden. Begeleiding

samenzang door: Wilbert Peters. Collecte t.b.v. Helpende Handen.

Kampen

Psalmzangavond op zaterdag 17 september, aanvang: 19.30 uur, in de Bovenkerk te Kampen, m.m.v. bovenstemgroep uit Genemuiden en organist André Nieuwkoop.

Opening en meditatie door: ds. G. Beens. Collecte t.b.v. Deputaatschap Bijzondere Noden.

PSALMEN ZINGEN VOOR ZGG EN JBGG

Psalmen met bovenstem zingen op de vrijdagavonden 9 september, 14 oktober en 2 december, in kerk Gereformeerde Gemeente te Tholen, als oefening voor eindejaarsconcert in De Doelen te Rotterdam en psalmzangavond op 28 januari in Tholen. Organisten: Martin Weststrate en Peter Wildeman. Alle leeftijden zijn welkom.

Aanvang: 19.00 uur, sluiting: 20.15 uur. Deelnamekosten: € 12,50 p.p., echtparen € 20,-, gezinnen met kinderen € 25,-.

Kunt u de eerste avond niet, vanaf 2e avond bent u ook welkom! Opgeven via: beanne@kliksafe.nl

WERKGROEP

OUDERSENFAMILIERONDOM

Deze werkgroep is opgericht vanuit de behoefte aan onderling contact van mensen, die met homofilie worden geconfronteerd in gezin en/of familiekring. Het doel van de werkgroep is om elkaar daarin tot een hand en een voet te zijn. Meer informatie kunt u vinden op de website: www.oudersenfamilierondom.nl

We beleggen regionale bezinningsavonden voor ouders en familieleden van mensen met een andere geaardheid. Regio Noord/Oost: vrijdag 23 september, aanvang: 19.30 uur. Regio Randstad: vrijdag 23 september, aanvang: 20.00 uur. Regio Zuid/West vrijdag 16 september, 19.30 uur. De locaties worden bekendgemaakt aan diegenen die zich hiervoor hebben aangemeld. Aanmelden d.m.v.: oudersenfamilierondom@kliksafe.nl

Kerkdiensten

ZONDAG 11 SEPTEMBER 2016

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der

Heiden; Alphen a/d Rijn 15.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.30 uur ds.

R.A.M. Visser; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur stud. H.J. Agteresch; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 19.00 uur ds. G. Clements; Bodegraven 10.00 en 18.30 uur stud. E.J. Boudewijn; Borssele 14.00 uur ds. A.J. de Waard; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M. Mondria; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur stud. J. de Kok; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30

en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 en 16.00 uur stud. W. Mouw; Deventer 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 19.00 uur ds. M. Joosse; Dordrecht 15.30 uur ds. P. Mulder; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 10.30 en 15.30 uur ds. R. Kattenberg; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Enkhuizen 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. J. van Laar; Enter 9.30 en 15.00 uur ds. J.W. Verweij; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 10.00 uur ds. H. Paul en 15.30 uur ds. W. Harinck; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; 's-Gravenzande 18.30 uur stud. W. Mouw; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. G. Pater en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Herkingen 18.00 uur ds. C. Harinck; Hilversum 19.00 uur ds. A. Schot; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Hoofddorp 19.00 uur ds. L. Terlouw; Hoogeveen 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Houten 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 15.30 uur ds. P.G. Heijkamp; Kamperland 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Kapelle-Biezeling 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Katwijk aan Zee 18.30 uur ds. G.J.N. Moens; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. G.J. Baan; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. C. van Ruitenburch; Leerdam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 16.30 uur ds. J.S. van der Net; Lelystad 9.30 uur ds. P.G. Heijkamp en 15.00 uur ds. G. van Manen; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Meeuwen 19.00 uur ds. L. Blok; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur stud. J.B. Huisman; Middelhar-

nis 14.30 uur ds. K. Boeder; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Nieuw-Beijerland 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Nieuwe-Tonge 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Nijkerk 9.30 uur ds. P. van Ruitenburch en 14.30 uur ds. A. Verschuure; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 18.30 uur ds. G.J. Baan; Oosterland 10.00 (H.A.) en 14.30 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur stud. J.B. Huisman; Oostvoorne 16.30 uur ds. J. Driessen; Opperdoes 10.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp en 19.00 uur stud. M. Blok; Ouddorp 18.30 uur ds. S. Maljaars; Poederloijen 15.00 uur ds. W.J. Karels; Poortugaal 19.00 uur ds. H. Brons; Poortvliet 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Puttershoek 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 uur ds. W.J. Karels en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 15.30 uur (H.D.) ds. A.T. Huijser; Rijssen-Noord 9.30 uur en 18.30 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren en 14.30 uur stud. H.J. Agteresch; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur ds. C. van Ruitenburch; Rotterdam-Centrum 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 uur (H.A.) ds. W. Slifhout; Scherpenisse 14.30 uur ds. S.W. Janse; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Philipsland 14.30 uur ds. D.W. Tuinier; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 9.30 uur ds. M.J. van Gelder en 19.00 uur ds. W. Visscher; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. E. Bakker; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Terwolde - De Vecht 14.30 uur ds. A. Schreuder; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Gelder-malsen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaarding 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waarde 9.30 (H.D.) en 18.00 uur ds. D.W. Tuinier; Waardenburg 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 14.00 en 18.30 uur ds. G. Bredeweg; Westzaan 10.00 en 15.30 uur stud. M. Blok; Wierden 9.30 en 15.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (herdenkingsdienst) en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. J. Mijnders en 14.30 uur ds. G. Pater; Zwolle 19.00 uur stud. H.E.P. Fortuyn.

DINSDAG 13 SEPTEMBER 2016

Barneveld-Centrum 19.30 uur (bidstond) ds. J.J. van Ekeveld; Oosterland 19.30 uur ds. J. van Belzen.

WOENSDAG 14 SEPTEMBER 2016

Barneveld-Zuid 19.30 uur (H.D.) ds. G. Beens; Brakel 19.30 uur stud. W. Mouw; Goudswaard 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Hendrik-Ido-Ambacht 14.00 uur (huw.bev.) ds. M. Joosse; Hilversum 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. J. van Belzen; Oudemirdum 19.30 uur ds. K. Boeder; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur stud. J.B. Huisman; Urk 19.30 uur ds. M. Joosse; Westkapelle 19.30 uur ds. G. Bredeweg.

DONDERDAG 15 SEPTEMBER 2016

Bodegraven 19.30 uur ds. S.W. Janse; Den Helder 19.30 uur ds. J.S. van der Net; Genemuiden 13.00 uur (huw.bev.) ds. C. Hogchem; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Meeuwen 19.30 uur ds. M. Mondria; Nieuwerkerk 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Nisse 19.30 uur ds. A. Verschuure; Oostvoorne 19.30 uur ds. L. Blok; Oude-Tonge 19.30 uur ds. G. van Manen; Puttershoek 19.30 uur ds. J.J. Tanis; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Scherpenzeel 13.00 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Veenendaal 13.30 uur (huw.bev.) ds. B. Labee; Zwolle 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw.

VRIJDAG 16 SEPTEMBER 2016

's-Gravenpolder 14.00 (huw.bev.) en 19.30 uur ds. S.W. Janse; Hendrik-Ido-Ambacht 14.30 uur (huw.bev.) ds. W.J. Karels; Kampen 14.30 uur (huw.bev.) ds. J. IJsselstein; Nieuwdorp 15.45 uur (huw.bev.) ds. P.D. den Haan; Nunspeet 15.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Ridderkerk 13.00 uur (huw.bev.) ds. G. Pater; Scherpenzeel 13.30 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Urk 15.30 uur (huw.bev.) ds. G. van Manen; Yerseke 15.00 uur (huw.bev.) ds. C. van Krimpen.

ZATERDAG 17 SEPTEMBER 2016

De Valk-Wekerom 14.30 uur (aangepaste dienst) ds. B.J. van Boven; Genemuiden 14.30 uur (herdenkingsdienst) ds. C. Hogchem; Nieuw-Beijerland 15.00 uur (aangepaste dienst) ds. A. Vermeij.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 11 SEPTEMBER 2016

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

OVERPEINS EENS WAT DE DUIVEL EN DE VLOEK ZIJN. VERDIENT CHRISTUS DAN NIET TEN VOLLE DE NAAM WONDERLIJK? GAAT ZIJN KENNIS NIET ALLE LIEFDE TE BOVEN?

JOHN BUNYAN

Advertenties

Zwijndrecht Ger. Gem.

Woensdag 21 september
19.30 uur
Ds. J.W. Verweij
herdenkingsdienst
45-jarig ambtsjubileum
Collecte t.b.v. de Theol. School

Te huur: De Klomp-Veenendaal.
Kort bij het station. **1 woonkamer en 1 slaapkamer**, gezamenlijk gebruik van keuken, wc en douche (3 pers.).
Vanaf 1 oktober 2016. Voor 1 werkende of studerende dame.
Tel. 0318-574570

Stijlvolle rouw-/gelegenheidsjurkjes
kindergelegenheidskleding.nl

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555
Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

TE HUUR per 1 november: nette, moderne 2-onder-1-kap woning nabij BARNEVELD Centr.
€955,- p/md ex. gw.
Evt. bijbehorende bedrijfsruimte.
T: 0616105737

www.hoeksteenboekhandel.nl
Woerden T: 0348-421933

Barneveldse Begrafenis Vereniging

voor een eervolle, eenvoudige verzorging van begrafenissen in Barneveld en omstreken

- eigen personeel
- vervoer van en naar alle plaatsen
- dag en nacht te ontbieden
- levering van grafstenen
- laatste wilsbeschikking
- drukwerk
- opgave van lidmaatschap
- geen crematie

Zr. J.H.D. Vermeulenstraat 5
3774 JW Kootwijkerbroek
(0342) 44 18 12
www.barneveldsebegrafenisvereniging.nl

dhr. G. de Groot
(06) 50 21 72 55

Refojobs

REFOJOBS.NL

BANEN BIJ REFORMATORISCHE WERKGEVERS

Commercieel medewerker • V-Kam Education • Genemuiden

Docent Pedagogiek • Driestar Educatief • Gouda

EVV-er • SVRO • Barneveld

Verkoopadviseur ICT • VWC Group • Genemuiden

Toezichth. asbestverw. (DTA) • Maarten van Rijn • Noordwijk

Vacature aanmelden? info@refojobs.nl / (06) 8143 0157

PARTNERS

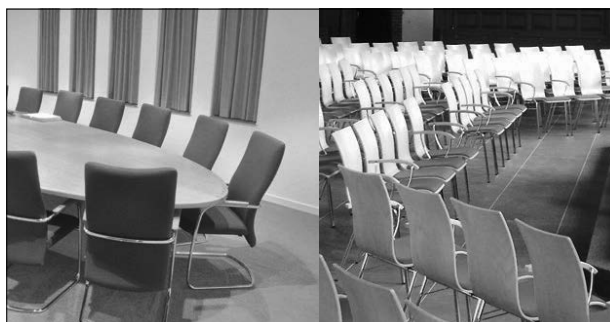
DV zaterdag 1 oktober 2016 - Verkoopdag Ger. Gem. Barendrecht

Van 10.00-14.30 uur.
Circa 50 kramen en rommelmarkt.
Locatie: terrein van HillFresh, Loods 14,
Handelscentrum ZHZ 44, Barendrecht.
Volg de wegwijzers.

Te huur vak. woning op de Veluwe (Speuld), aan de rand van bos en hei.
Ook voor weekwisseling of midweek.
Voor 2-14 pers., v.a.g.v. Vrij na 19/9.
Tel. 0577-407326/06-11252451.

HELPT U MEE DE WAARHEID TERUG TE BRENGEN IN DUITSLAND?

Wij weten de weg om uw gaven daar goed te besteden!
Zie onze website www.svvhed.org
voor informatie of bel 0345-58 08 10.
Voor giften NL35 ABNA 0548 9879 20.

Noordzandstraat 34 - 4401 CG Verseke - T: 0113 57 29 07
E: info@piethoekman.nl - www.piethoekman.nl

Te koop: mooie tussenwoning in Scherpenzeel. 5 slaapkamers.
Info: 06-23577209

Vakantie SAUERLAND

Appartementen en hotelkamers.
September t/m 14 oktober 40% korting
Ook voor mindervaliden.
www.landhausforra.com
Tel. 00492975228

Nieuw mooi geschenkboek:
'Al 't schepsel moet Hem prijzen',
53 meditaties (M. Henry) bij schilderijen
van dieren uit de Bijbel (H. van den Brink)
en gedichten (Hoogerwerf-H.),
Actieprijs € 16,95. Na 13-12 € 22,50
In boekhandel www.ramshoorn.nl

WWW.DEFOTOKAARTENSHOP.NL

voor de leukste fotokaarten...
Gehele opbrengst voor de Z.G.G.
Flinke korting voor verkopen/acties.

HUIB RUIJGROK
ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- bewind en executele

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

Wordt er in uw kerk aan nieuw meubilair gedacht?
Zijn er bouw- of verbouwplannen?

HOEKMAN levert door het hele land!

HOEKMAN
Kantoor & Project

ISRAËLPROJECTKOOR VOOR VROUWEN

Aanmelden kan nu!

Evert van Dijkhuizen - dirigent
Bert Roest - organist

UITVOERING D.V.
DONDERDAG
29 DEC.
2016
(Israëldag)

Twee repetities:
dinsdag 22 nov.
dinsdag 13 dec.
Ger. Gem. te Woerden

Kosten deelname: € 20,- p.p.
incl. koffie/thee/frisdrank en lunch

DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL
LIDMAATSCHAP VAN DE GEBIEDSGEMEENSCHAP

Aanmelden:

www.dep-israel.nl - 0348-489929

Boekhandel

De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355

www.boekhandeldezonnebloem.nl

Autobedrijf Mulder Urk

zoekt enthousiaste opvolger van bedrijf
Voor verdere informatie
maak een afspraak via 0527 - 68 41 00

www.automulder.nl

Fietsen in het Gaasterland?

Camping "De Verborgten Hoek"

organiseert een **COMPLEET**

VERZORGDE FIETSVAKANTIE!

vanaf € 375,- p.w. voor 2 pers. Meer info:

www.fietsvakantiegaasterland.nl

of 0514-602065.

de
Laatste
Eer.

Sprang-Capelle

Voor een stijl- en
respectvolle begrafenis

Wij verzorgen Begrafenissen
in de gehele regio en Het Land
van Heusden en Altena

We zijn dag en nacht
bereikbaar op: **0416 - 27 53 42**

Vrijblijvend kennismaken?
0416 - 27 97 96

www.laatste-eer.com

E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

UNIEK CONCERT

Joriskerk
Amersfoort

D.V.
vrijdag
30 september
20.00 uur

Chr. Mannenkoor Jeduthun

o.l.v. Arie Kortleven

Herv. Gem. Zangvereniging Vox Jubilans

o.l.v. André van Vliet

Arjan & Edith Post, *trompet*

Marco den Toom, *orgel*

www.naarhetconcert.nl

Begrafenisonderneming
de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

waardenburg
0418 - 65 20 39

Werkendam
0183 - 70 10 17

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Wij verzorgen
alleen begrafenissen

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal
T 0318 - 526641

Begrafenisverzorgers

P.H. van der Leer

G. Wegenaar

E info@phvanderleer.nl

W www.phvanderleer.nl

24 uur per dag bereikbaar

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

RST
Zorgverleners

Kraamzorg

In verwachting?

Cliënten waarderen
ons met een
9,4

Onze kraamverzorgenden:

- ✓ verlenen vroegtijdige assistentie bij de bevalling thuis of in het ziekenhuis
- ✓ geven professionele begeleiding bij de borstvoeding
- ✓ delen kennis met de moeder over de verzorging van de baby
- ✓ zijn alert op medische complicaties bij moeder en baby
- ✓ dragen zorg voor de hygiëne en de huishouding
- ✓ zorgen voor het hele gezin
- ✓ zijn geschoold om zorg te geven na een keizersnede
- ✓ werken vanuit een reformatische levensovertuiging

Voldoet dit aan je verwachting?

Schrijf je dan in op www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

Tegels... als geen ander

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

Ook bij Kroon
TEGELOUTLET
veel keuze, vanaf
€ 3,95 / m²

Fides
praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor psychologisch onderzoek, indicatieaanvragen en onderzoek, begeleiding en training van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding
Tel. 0342 - 41 99 77
Van Breugelplantsoen 1
3771 VM Barneveld
www.fideshulpverlening.nl

begrafenisverzorging
Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

 P.N. den Hollander
T. den Hollander
Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Dorst
BEGRAFNISVERZORGING

Voor het verzorgen van begravenissen op Tholen, Sint Philipsland, Schouwen-Duiveland, Zuid-Beveland e.o.

U mag vrijblijvend informatie of een wilsbeschikking aanvragen.

Molenpad 4, 4696 BP Stavenisse | tel. 0166-697438
www.begrafenisverzorgingdorst.nl

(Wij verzorgen geen crematies.)
Voor een respect- en stijlvolle begeleiding

Heel veel Aanbiedingen!
www.deroeboeken.nl
078-6124081

Hollands grootste in klassieke stijlmeubelen!

BÉVÉ MEUBEL

Antwerpseweg 9, 2803 PB Gouda
Telefoon 0182-692111, www.beve-meubel.nl

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

AMBTSKLEDING...

Klamar's
FASHION

's-Gravenstraat 63
4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl
www.klamarsfashion.nl

ADVIES AAN HUIS MOGELIJK!

Brand- en inbraak- beveiliging
Telecommunicatie
Airconditioning
CV-onderhoud
Elektra
Verlichting
Loofdeken
Ventilatie

AKTIE
bv

Koeling in uw Kerk(gebouw)
Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471
CO2 metingen
Advies en installatieburo
Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl

Colofon

de Saambinder *Bewuste keuze*

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 055-5063639
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E j.j.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
F 078-6919536
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,15 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalings abonnementsgelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 13,00 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober); voor het buitenland: € 26,- per jaar + extra portokosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
E purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Staande mannen**

Waarom staan mannen onder het bidden in de kerk? We hadden er nooit over nagedacht. Nu we een dochter hebben gekregen, kwam deze vraag naar boven. We kunnen haar nu nog geen antwoord geven...

Gebedshouding

Tijdens onze erediensten kennen we drie gebedshoudingen: knielen, staan of zitten. Het knielen komen we in de Bijbel vaak tegen. In de reformatorische kerken is het bijna verdwenen. Alleen een volwassen dopeling, een bruidspaar en een kandidaat in de heilige dienst zien we neerknielen. Voor de erediensten zijn onze kerkbanken en stoelen ook niet meer ingericht om te knielen. Het staan komt nog altijd voor. In de gemeente waar we opgroeiden, waren er mannen die onmiddellijk als ze hun plaats in de kerk innamen, staande een stil gebed deden. Vandaag de dag is het onder ons meest gebruikelijk om het collectieve stille gebed te doen, na binnenkomst van de kerkenraad. En nog altijd doen vele mannen en jongens dat staande. Als antwoord op bovenstaande vraag, menen we dat het een gebruik is, afkomstig uit de Joodse traditie. Zo moeten we waarschijnlijk 1 Timótheüs 2 vers 8 lezen: 'Ik wil dan dat de mannen bidden in alle plaatsen, opheffende heilige handen zonder toorn en twisting'. De meest gebruikelijke uitleg

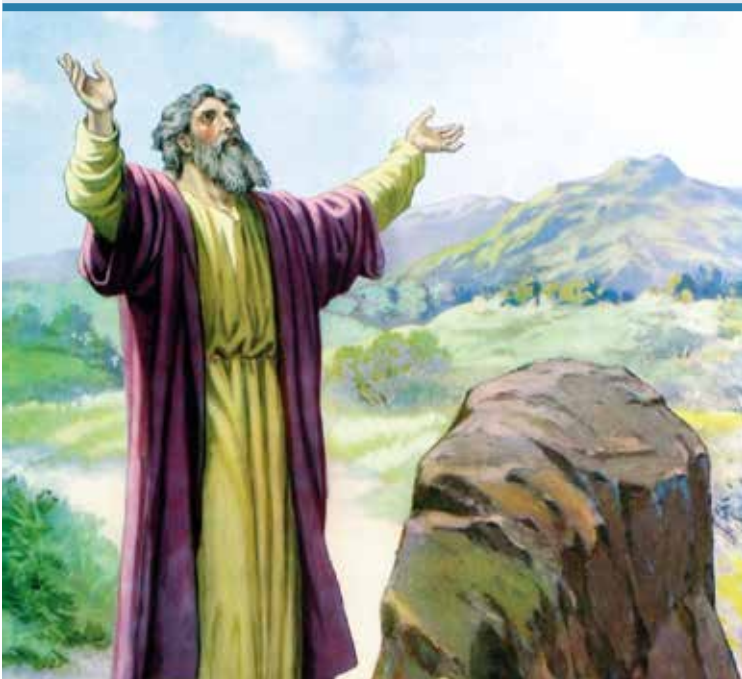
is dat de man ging staan met uitgebreide handen naar de hemel en de vrouw luisterde met gebogen hoofd en gevouwen handen.

Bijbelse voorbeelden

Op veel plaatsen in Gods heilig Woord lezen we over dat staande bidden. We denken aan het smeekgebed van Abraham voor Sódóm: 'Toen keerden die mannen het aangezicht vandaar en gingen naar Sódóm; maar Abraham, die bleef nog staande voor het aangezicht des HEEREN' (Genesis 18:22). Ook bij Sálomo lezen we van die staande gebedshouding: 'En Sálomo stond voor het altaar des HEEREN, tegenover de ganse gemeente Israëls, en breidde zijn handen uit naar de hemel'. Het meest bekende voorbeeld is de gelijkenis van de farizeeër en tollenaar (Lukas 18:9-14), die door de Heere Jezus werd uitgesproken. Van de eerstgenoemde staat er: 'De farizeeër staande, bad dit bij zichzelf: O God, ik dank U dat ik niet ben gelijk de andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook gelijk deze tollenaar'. Van de laatstgenoemde lezen we: 'En de tollenaar van verre staande, wilde ook zelfs de ogen niet opheffen naar de hemel, maar sloeg op zijn borst, zeggende: O God, zijt mij zondaar genadig'. Vele voorbeelden vinden we ook van dat 'uitbreiden van de handen naar de hemel' dat waarschijnlijk staande verricht werd. In de Psalmen vinden we het bijvoorbeeld in Psalm 28 (vers 2) en Psalm 63 (vers 5).

Oproep

In het besef dat er ook vele andere Schriftplaatsen zijn die spreken over het knielen bij het gebed, bijvoorbeeld Daniël (Daniël 6), hechten we toch wel aan de gewoonte dat de mannen - en jongens - in de eredienst gaan staan. Het meest voorname is natuurlijk dat we bidden in geest en waarheid. Zou dat de nood in onze vaak biddeloze tijd en levens(!) niet moeten zijn? Maar dat vooropgesteld, is het gebruik om te knielen in onze binnenkamer en slaapkamer en als mannen te staan tijdens het gebed in Gods huis, een goed gebruik. En al heffen we onze (lege, vuile, onwaardige) handen dan niet, de Heere geve gevouwen bedelaarshanden. Met een hárnt vol eerbied!

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog wel ongeveer zeventig vragen op een reactie te wachten.